NAM THỨ MƯỜI BA. — SỐ THU 2685 · MỖI SỐ: 0$02 · NGÀY THỨ TƯ 28 OCTOBRE 1925

DÉPÔT LÉGAL TONKIN

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 4288

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

	HANOI						Nam-kỳ, Trung-kỳ và Ai-lao	Nam-kỳ, Mai-Pháp và ngoại-quốc	Ngoại-quốc
	Phố lấy báo nhà in (Imprimerie) Trung-Bắc Tân-Văn	Người đem đến nhà	Gửi cả tháng	Mặt kỳ và Thứ năm	Mặt kỳ và Ai-lao				
Một năm	6$00	6$90	6$30	6$30	6$30	6$60	12$00		
Các làng và									
Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00	8.00	9.00	»		
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20	3.20	3.30	6.00		
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60	1.60	1.65	3.00		
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55	0.55	0.60	1.00		

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHAM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m065 de large.

1re page
Une seule insertion. . . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Cái nguyên-nhân cùng-khốn của cư-dân nơi thành-thị

Hiện nay ở xã-hội ta có một cái hiểm-tượng rất là gớm ghê, là cư-dân ở các nơi thành-thị (nhất là ở các nơi thành-phố lớn, như Hà-nội, Hải-phòng vân vân), người theo việc ở các sở công hay là ở các sở tư, cùng là những nhà buôn bán, trừ ra một số ít người có cơ-sở vững-vàng và một số ít nhà có tư bản đồi-dào thì không kể, còn ra thì phần nhiều túng thiếu, đường kinh-tế vẫn không được thư, thậm-chí có người phải vay công linh nợ, loanh quanh cả đời gỡ không ra: cái kết-quả xấu ấy từ đâu mà sinh ra, ta thử lưu tâm đó xét, mà cùng nhau tìm phương bổ cứu, tưởng cũng là một việc cần thiết ở cái buổi sinh-kế gian-nan này.

Một là vì trong nhà người sinh lợi ít mà người phân lợi nhiều: trong một gia-đình, người nào cũng có cái trách nhiệm sinh lợi, cũng phải lo đóng góp cái phần của mình, thì gia-kế mới mong được doanh dư; ở xã-hội ta theo cái thói quen đã từ bao giờ, những nhà làm công làm việc, thì phần nhiều sinh lợi chỉ có một người chồng, những nhà buôn bán thì phần nhiều sinh lợi chỉ có một người vợ, ngoài ra đều bỏ tay mà ngồi, trăm khoản chi tiêu trong nhà, chi hong-không trông mong vào đó: thế là người sinh lợi có một phần, mà người phân lợi gấp hơn đến mấy phần. Nào có những thế đâu, lại còn vì ăn dưng ngồi rồi, mà sinh ra nhiều điều tồn hại khác. Lắm người đàn bà cậy chồng làm việc có lương có bổng, rồi đua chị đua em, sinh ra đồng bóng chơi bời, lắm người đàn ông thấy vợ buôn bán có lời có lãi, rồi vui chúng vui bạn, sinh ra cờ bạc rượu chè say đắm vào những sự dâm dật xa hoa, mà số chi tiêu cứ một ngày một thêm, không biết đến đâu là cùng cực.

Hai là vì người mình tính hay cầu-thả, về sự kinh-phí không biết xếp đặt cho phân minh. Từ một nước, một làng, cho đến một nhà, số kinh-phí trong một năm, tất phải lượng số tiền thu để làm số tiền chi, khoản nào khoản ấy, đều phải xếp đặt trù liệu trước, lượng số vào làm số ra, mới phòng khỏi sự túng thiếu. Người các nước văn-minh về gia-chánh rất là kỹ-càng tiêm-tất, các khoản tiền chi đều chiếu số tiền thu mà định trước, lại tháng tháng để riêng ra một số tiền để phòng những sự cần tiêu bất kỳ (như là đau yếu, cưới xin, ma chay vân vân), ấy vì thế, không những là những nhà phong phú, vì số thu nhiều quá, mà sự chi tiêu thường được doanh dư đã đành, mà những nhà trung sản trở xuống, làm ra nhiều thì tiêu nhiều, làm được ít thì tiêu ít, không mấy nhà vì chi tiêu không đủ mà sinh ra công nợ. Người mình về gia chánh rất là cẩu-thả, sự kinh-phí không chịu chia từng khoản mà xếp đặt trước cho phân minh, lại thêm cái tính vụ danh, cách cư xử trong gia đình, lối giao thiệp với xã-hội, thường cứ phô-trương phần sức, để mua lấy cái hảnh diện ở bên ngoài. Số tiền vào có hạn, mà số tiền ra thì tăng mãi lên, thành ra túng thiếu mà đến nỗi mắc vòng công nợ.

Ở các nơi đô hội, cách sinh nhai đã khốn khó, mà tập thượng lại hay xa hoa, những nhà gia tư thường thường, nếu không biết lo sâu tính xa, việc nhà xếp đặt không có ngăn nắp, lại không biết theo cái sức mình, cứ muốn đánh đu với tinh mà vung tay quá trán, tài gì cho khỏi nợ chồng nợ chất mà cả đời lúng túng quanh co.

Sách Đại-học nói về phép sinh tài, có câu: « Người làm ra của thì nhiều mà người ngồi ăn thì ít, người làm việc thì siêng năng, của tiêu dùng thì có tiết hạn, thì của bao giờ cũng đủ dùng »; sách Trung dung bàn về cách xử thế, có câu: « Người quân-tử theo cái địa-vị mình mà làm »; hai câu ấy mới nghe qua thì tưởng là lẩm thường, không có ý nghĩa gì sâu xa cho lắm, mà ngẫm ra cho kỹ, thì thật là câu nói giản dị mà thiết trúng sự tình. Mong rằng người mình nhớ lấy hai câu cách ngôn ấy để làm cái khuôn mẫu trị gia và thiệp thế, người trong nhà ai cũng lo có chức nghiệp, ai cũng là người sinh lợi, đừng có ngồi không mà sinh ra lắm bậy, rồi lại bắt chước cách kinh-tế của người các nước văn-minh, đừng có cẩu-thả và ganh khi cũng người như trước nữa. May ra người phân lợi một ngày một ít, người sinh lợi một ngày một nhiều, cách tiêu dụng lại có chừng, không đến nỗi lãng phí phù chí, sinh kế mới mong được ngày thư, mà sinh-ồn được ở cái buổi người khôn của khó này.

Ôi! chúng ta sinh ở cái buổi bốn bề giao-thông, văn-minh vật chất đã gần lên đến cực điểm, dụng độ đã thật là xa xỉ, ăn chơi lại nhiều cách phong lưu; chúng ta vị cái tình cảnh bó buộc, phải chen chúc vào cõi ồn ào hội phiền hoa, cách giao-thiệp bên ngoài, cũng vẫn phải giữ cho nên nếp hẳn-hoi, cái trình-độ sinh-hoạt thật đến gấp ba gấp bốn ngày trước, nếu chỉ cầu thỏa cái dục vọng ở trước mắt, thì tránh sao khỏi sự phiền lụy đến sau lưng, Đức Khổng-tử nói: « Người ta không biết tính xa, tất có điều lo gần », đáng lo mà đáng ghê thay!

H. T. B.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 24 Octobre 1925

Tòa nội-các nước Pháp

Báo *Journal* đăng tin rằng ông Briand khai khoản với các quan thượng-thư rằng đã thế nào mặc lòng, tòa nội-các sẽ phải đến đủ ở nghị-viện để xin nghị-viện ưng chuẩn các giao-ước Locarno.

Nước Đức với nước Pháp

M. Von Hoesch đại-sứ nước Đức, có gửi cho M. Briand một bức thư nói về việc thanh-giảm quân bị của nước Đức. Trong thư ấy có kể các khoản đã thi-hành rồi, các khoản hiện đương thi-hành và các khoản mà hội-đồng kiểm-tra chưa hợp ý nhau. Trong thư ấy lại nói chánh-phủ Đức mong rằng Đồng-minh sẽ định ngày rút quân ra khỏi Cologne. Đầu tuần lễ sau hội-đồng các quan đại-sứ sẽ xét bức thư ấy.

Tại hội Vạn-quốc

Sáng ngày thứ hai, M. Chamberlain sẽ đi Paris để dự hội-đồng quản-trị của hội Vạn-quốc, để xét việc phân-tranh của nước Hy-lạp với nước Bảo.

Gió bão ở vịnh Persique

Báo *Times* báo tin rằng ở vịnh Persique bị gió bão, 2.400 thuyền-buồm bị đắm. Số người bị hại là 7.000.

Việc nước Đức

Trong một bài diễn-văn đọc ở Karlsruhe, M. Stresemann có nói: Ta phải ưng thuận giao-ước Locarno. Hễ chánh-phủ và quốc-dân nước Đức biết rằng các giao-ước Locarno có lợi cho việc ở Rhénanie thế nào tất là quyết định ngay.

Hội-đồng quản-trị của chánh-đảng quốc-dân, các ông chánh hội-đồng các tỉnh, và các bầu-quốc có tuyên bố rằng các giao-ước Locarno không thể ưng-thuận được.

Việc nước Nhật bản

Ngày hôm qua, nhiếp-chánh-vương đi xét việc tập trận đã xong. Trước định đặt tiệc, và đêm hôm, nhưng vì nhiếp chính-vương nộ lãnh, quý thể bất an, sang cũng nhẹ, không nặng lắm.

M. Shidehara có tuyên-bố tại buổi hội-đồng của tòa nội-các ngày hôm qua rằng cứ như tin-tức mới nhận được đây, thì cuộc hội-nghị quan thuế bỏng mất, mà trước khi bãi tất sẽ phải hoãn một lần. Quan đại-sứ Xô-viết ở Tokio đương sắp sửa đề đến ngày 7 novembre nhân dịp kỷ niệm cuộc cách-mệnh, sẽ về đình cũ của mình.

Quan thượng-thư tài-chính không ưng lời quan thượng-thư lại quân bàn về việc đóng thêm các tàu phụ.

Quan tài-chính bộ thượng-thư mở một hội-đồng thường trực để đặt lại thuế gạo.

Việc nước Hoa-kỳ

Quan tổng thống Coolidge có nói: hiện nay trong các nước ở thế-giới, có nước Hoa-kỳ là tiêu-thụ sản-vật ngoại-quốc nhiều nhất.

Hội liên-hiệp lao-động ưng chuẩn một kì-ước yêu cầu tăng tiền công và giảm giờ làm việc. *(Indopacifi)*

Chiến-sự ở Maroc

Quân Pháp tiến được 15 kilomètres ở phía bắc Djebel-Messouna và đã chiếm được Mrala.

Một bài diễn văn của ông Caillaux

Ông Caillaux đọc diễn-văn ở Chateau du Loir có nói nhà-nước không nên những mọi lối cam-đoan với các nhà có trái-phiếu, chúng những chủ nợ ngoại-quốc. Ông lại nói nước Pháp không có điều gì phải lo về đường tài chính, vậy ông vẫn cứ phản kháng việc cưỡng thải một phần tư bản.

(Havas)

CHẤT CAO SU CÓ TỪ BAO GIỜ?

Cao su mới thông dụng ở Âu-châu được ít năm nay. Nhưng cái tính chất của cao su, thì người ta biết đã lâu. Trong quyển nhật-ký của một người cùng đi đường với ông Christophe Colomb, đã thấy kể chuyện người thổ trước ở đảo Haïti chơi những quả cầu làm bằng nhựa cây. Sau người Tây-ban-nha ở Mexique không biết ở về dân tộc trước bảo cho hay là tự mình thí nghiệm ra, mà biết rằng chất ấy có thể dùng làm cho quần áo không thấm nước được.

Tuy vậy, cũng mãi đến mấy thế kỷ sau ở Âu-châu cao su mới thông dụng, vì rằng cao su hay dính mà lại có mùi, nên khó làm cho thiên hạ hoan nghênh được. Trước nhất chỉ dụng để làm cái đầu lấy. Mãi đến năm 1823, ông Charles Macintosh mới nghĩ được cách tẩn lợi dùng cao-su làm cho áo không thấm nước. Từ đấy dần dần nghề cao su một ngày một phát đạt cho đến ngày nay cao su trở nên một chất rất là thông dụng.

Giải đáp những điều pháp-luật

Bạn-giả có lời bàn các vấn đề thường yếu của bản mục bạn gửi đến hỏi về pháp-luật mà xin định thêm cho quý-giả bạn thì bản-quan không bao giờ bàn mà cũng không trả lời những bức hỏi riêng về nghề luật-sư cho ai. Thì bản-quan mới để lời đáp vào báo được mới có bạn đọc, mà sẽ thư gửi đến hỏi bản-quan, thì bản-quan phải theo số thứ tự gửi đến trước sau mà giải-đáp dần. Vậy bạn giả-danh hỏi về thể, xin cứ theo như thể mà gửi.

LỜI HỎI. — Nhờ ngài làm ơn giải đáp cho tôi việc sau này:

Lý trưởng làng tôi vừa mới từ chức. Nay có hai người ra ứng cử: một người 24 tuổi và một người 22 tuổi. Người nhiều tuổi thì gia sản hơn người ít tuổi.

Vậy như thế thì người nào được hợp cách?

LỜI ĐÁP. — Trước khi trả lời câu ấy, phải xét làng ông đã cải-lương hay chưa. Nếu cải-lương rồi thì phải theo nghị-định quan Thống-sứ ngày 25 juin 1922. Theo như nghị-định ấy thì ít ra phải 25 tuổi và nhiều ra. ít là 50 tuổi mới được làm lý trưởng.

Như vậy thì trong hai người ấy chẳng người nào hợp cách cả. Quan công-sứ và quan tỉnh đều phải bỏ đi.

Nếu làng chưa cải lương thì khác. Cũng nghị-định ấy điều 29 có nói rằng:

Làng nào chưa có hương-bộ đặt theo như nghị định ngày 12 août 1921 thì lý trưởng sẽ do quan công-sứ kén trong những người tinh nguyện sau khi đã hỏi ý kiến quan tỉnh.

Ph. h.-L.

CÂU CHUYỆN VỀ HÀI-CỐT ÔNG CHRISTOPHE COLOMB

Nhân mới đây nước Tây-ban-nha làm lễ kỷ-niệm việc phát-kiến Mỹ-châu, các báo lại nhắc lại các chuyện cũ về ông Christophe Colomb. Trong các chuyện ấy, có chuyện về hài-cốt của ông cũng là một chuyện lạ.

Ông mất trong năm 1506 ở Valladolid có dặn lại muốn được táng ở Saint Domingue, trong đảo Haïti.

Nhưng bà vợ không muốn để đưa thi thể ông đi xa, đem táng hết chỗ này đến chỗ khác, đến sau cùng táng ở giáo-đường Valladolid.

Ba năm sau, lại cải táng đến Séville; để đấy được mười năm, thiên-hạ lại nghĩ đến lời ông dặn muốn được táng ở đảo Haïti, mới lại rước hài-cốt đến đấy.

Hai thế kỷ sau, đất Saint Domingue về tay người Pháp. Người Tây-ban-nha không muốn để hài-cốt của ông ở một nơi mình đã mất cái chủ quyền, bèn rước đảo táng ở giáo-đường Santiago de Cuba. Đến hồi cuối thế-kỷ trước đây, đất ấy lại về tay người Hoa-kỳ, người Tây-ban-nha lại rước về nước mình. Hài cốt rước về đến Tây ban-nha, mấy thành phố lại tranh đành nhau, kết cục lại đem táng ở thành Séville.

Hài-cốt của ông táng ở đấy phỏng còn yên được bao lâu. Cứ như chương trình về lễ khánh-thành sông đào Panama cũng có định rước hài-cốt ông Colomb sang Panama, nhưng về sau xảy ra cuộc chiến-tranh năm 1914, nên việc ấy lại hoãn, không thi hành nữa. Nhưng lại có người kể chuyện rằng hài-cốt ông vẫn để ở Saint Domingue, chứ chưa rước được về Tây ban-nha, và quan tổng-thống đảo ấy có hứa nhượng cho nước Hoa-kỳ mà định giá là 10.000 dollars. Người Hoa-kỳ chưa nhận lời mua, nên hiện nay người Hoa-kỳ chỉ có một đám tro tàn về hài-cốt của ông đựng trong một cái hộp thủy-tinh. Hộp tro tàn ấy là của phu-nhân một vị lãnh-sự Hoa-kỳ trước đây có chủ-trương một lễ cải-táng ông Colomb đã lỡ được. Một lần phu-nhân có cho mượn để bày tại cuộc đấu-xảo Chicago, nhưng nghe đâu lính canh-sát canh-phòng rất cẩn mật mà xuýt nữa lại bị mất trộm kia đấy.

Tự do diễn đàn

Một cái quan niệm về nền giáo-dục

Nước ta xưa kia học sách Tàu, theo đạo Khổng, lấy trung-hiếu làm cốt-yếu lập thân, lấy lễ-nghĩa làm mục-đích xử thế. Gia-đình có giáo-dục, xã-hội có trật-tự, quốc gia có chính-trị pháp-luật; trong lịch sử đã gây nên biết bao là trung-thần, hiếu-tử, liệt-phụ nghĩa-phu, có thể làm gương muôn đời, nền đạo đức xây đắp trải mấy mươi thế-kỷ, nay mới được nền một nước văn-hiến ở phương Á-đông này.

Từ khi chính-phủ bảo-hộ bỏ nền học cũ, lập trường học mới, cũng muốn đem mua Âu gió Mỹ mà trồi thêm cho mầm Hồng, chồi Lạc để càng ngày càng tươi tốt hơn lên....

Nhà-nước đã hết lòng hết sức mà khai-hóa cho ta, mong cho ta ngày một tiến-bộ, thì nước Việt-Nam này cũng có lẽ thành ra một nước Pháp thứ hai ở trên hoàn-cầu vậy.

Nhưng hiềm vì: nhà nào có tư-bản mới có thể cho con theo đòi sự học cho đến nơi đến chốn, nhà nào nghèo khó phải bỏ học mà tìm cách sinh-nhai, dù muốn học cũng không có thể học được.

Chẳng ai cũng biết rằng: trong tư-dân thì mỗi người một ý-tứ, chẳng có lẽ ai nấy đến chuyên về sự học cả, thì lấy ai cày cấy thóc lúa cho ta ăn, ai dệt vải lụa cho ta mặc, ai làm các vật-liệu cho ta dùng. Nhưng xét ra có học-thức thì công-nghệ mới có phần tinh xảo, nông-thương mới có bề chấn-hưng được.

Kia như các nước văn-minh ở trong thế-giới này mà được rực rỡ, lấy từng bá chủng phải là nhờ có sự học đó du? Trông người lại ngẫm đến ta, thực mong mỏi về cùng.

Mong rằng những bậc đại-nhân quân-tử đã có lòng quyến-cố đến thiếu niên nước nhà mà mở rang ân trường tư-thục để sự giáo-dục một ngày một phổ cập mãi ra... Đó cũng là một cái triệu-chứng hay về sự tiến-hóa của dân ta vậy.

Nay lại mong rằng những bậc trí thức trên kia mở lòng quảng-đại, kết nghĩa đồng-bào, chẳng quản xuất của xuất công, mở ra nhiều trường tư-thục nữa, nhất là thiết lập ở các nơi đông đúc dân-cư thì-dụ như đường Huế và Sinh-từ vân vân, mà mỗi trường thêm riêng một lớp học tối (từ 7 giờ đến 9 giờ) dạy giúp không lấy tiền (mà trình-độ lớp này theo lớp thành-chung) để tiện cho những người ngày làm công, tối về có nơi mà luyện tập sách đèn; trước là mở mang trí-tuệ, luyện tập tinh thần, sau là cho khỏi u-ám tâm-thần, mịt-mờ trí nhớ mà dông dài hư thân mất nết, ngõ hầu mới có thể chở nên được nhiều người trí-thức mà may ra sau này cũng sáng lập được những công cuộc lớn lao chăng !... Và xin quốc-dân ta biết cho rằng: phàm sự gì cũng vậy, trước có nhỏ rồi mới thành to, biết đâu rằng bây giờ con ấu-trĩ mai sau chẳng trở nên trường thành ư?

Trên kia tôi nói rằng mở lớp tư thì cho thành-chung là vì tôi đã nghiệm ra rằng: phần nhiều những người mình tuổi hay lớn mà học còn thiển lắm.

Tôi xin rằng nếu lớp tư mở ra, ta nên chú ý nhất về Pháp-văn và toán pháp, thì hay lắm và hợp lắm.

Ký-giả cẩm bút viết bài này cũng tự biết rằng ý-kiến thiển-cận, tư-tưởng hẹp hòi và đường ngôn-luận còn non-nớt, nhưng thực có bụng tiếc cho bọn thiếu-niên ta học-vấn dở dang vì tình cảnh gia-đình bắt buộc phải tìm cách sinh-nhai, có khi bấy còn niên-thiếu độ 15, 16 tuổi mà đã phải bỏ học.

Ký-giả vẫn nhớ, (khi còn ở Hà-nội) nghe thấy những câu bỡi bận phàn-nàn của những người thiếu-niên làm công cho thiên hạ mà: «Ta phải cúi mang tiếng đốt nát suốt đời thì thực lấy làm lo-hận vô cùng, vì không tìm được nơi nào tiện học để lúc thì giờ nhàn rỗi bỏ cứu cho cái óc còn non nớt của ta». Ấy là mấy lời ta-thán của những người đi làm công còn thiếu niên vậy.

Nay ai là người có tri-thức cao xa có học-vấn yêm-hòa, đang ở nơi nhàn-âm mà đã tìm được cái chốn quang-minh rồi, hà chẳng nên bắc lòa cỗ-võ đồng-bào để mau mau nhanh chân nhẹ bước mà lên hay sao?

Tai ta cũng thường nghe tiếng, mắt ta cũng thường trông thấy những bọn thiếu niên thiên-hạ còn đang bơ phờ mà ta chớp mắt bỏ qua thì sợ phí. Tưởng con người ta lúc còn niên-thiếu thì cái khí đương hăng hái, tinh thần đương hoạt-bát, như vừng ở mới mọc, như bông hoa mới nở, bao nhiêu những công việc ở đời về sau cũng trông vào bọn thiếu-niên cả, Xã-hội vì như nhà mà thiếu niên như cái nền, cái nền mà vững chãi thì cái nhà mới có thể vững mãng cao trăng, cái nền mà thấp lún thì cái nhà sẽ có ngày cột xiêu mái đổ,

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Ta hãy xem như người Đại pháp sang nước ta chẳng quản chi nói giống trắng vàng, chỉ lấy tình bác-ái mà dạy dỗ ta, khuyên bảo ta để chen vai thích cánh với khách năm châu, huống chi mình đối với đồng-bào, đồng-chủng mà lại « ngơ đi » thì chẳng những hổ thẹn với non-sông lắm ru?

T. V. Lương-nhật-Tuấn
(Hải lăng).

Tin sau cùng

Hiện tình tòa nội-các nước Pháp

Sở Havas có hỏi thăm tin tức ở thứ-dân nghị-viện, thì biết rằng nếu các quan thượng-thư cứ không hợp ý-kiến nhau, thì chẳng bao lâu tòa nội-các sẽ thay đổi. Nếu vậy ông Painlevé sẽ lập một tòa nội-các mới, với một số nhiều trong các quan thượng-thư trong tòa nội-các bây giờ. Ông sẽ bỏ bộ chiến-tranh, mà chủ-trương bộ tài-chính.

Tại hội Vạn-quốc

Ngày hôm nay hồi 18 giờ, hội-đồng quản-trị hội Vạn-quốc sẽ họp để xét việc phân-tranh của hai nước Bảo và Hy-lạp.

Chiến-sự ở Maroc

Ở miền trung-lưu Dargha, quân Pháp đã chiếm được hết cả các nơi cao.

Nửa tháng đầu novembre, bộ tham-mưu của đại-tướng Naulin sẽ đóng ở Rabat.

Có tin đích xác rằng việc ở Mélilla đồn Abd El-Krim sẽ đến Tanger để giảng-hòa là một tin đồn sai.

Chiến-sự ở Syrie

Các báo ở Beyrouth đăng tin rằng có bắt được nhiều tiền của đảng cộng-sản gửi đến cho dân Druses.

Hiện nay ở thành Damas vẫn yên.

Nước Bảo với Hy lạp

Ở nước Bảo có tin rằng người Bảo và người Hy-lạp vẫn phóng pháo vào nhau và vẫn thả hiểm ở gần Pétritch.

Ở Hy lạp có tin rằng nhờ có quan sứ-thần nước Pháp vận-động nên chánh-phủ Hy-lạp đã nhận lời chịu quyền xử-đoán của hội Vạn quốc.

(Indopacifi)

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ 26 độ
15 giờ 28 độ

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ	10$10	
— nhì,	9	05
— ba,	8	30
Thóc hạng nhất,	5	45
Bắp ngô	5	50

Giá bạc. Kể từ ngày 27 Octobre 1925 giá bạc ở kho Nhà-nước định là 18 f. 90.

Tin tàu. — Tàu *Compiègne* mang thư sang Pháp, đến ngày thứ bảy 31 octobre hồi 6 giờ ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane và Saigon, trừ các thư từ và hộp có khai giá không kể.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe-lửa 20 giờ 7 phút tối 30 octobre.

— Tàu *Claude Chappe* mang thư sang Pháp, đến ngày thứ năm 29 octobre hồi 6 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn và Saigon.

Các thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyến xe lửa 20 giờ 7 phút tối thứ tư 28 octobre.

Nghênh tiếp quan Toàn-quyền Varenne. — Chừng mồng 10 tháng sau thì quan quyền Toàn-quyền Monguillot sẽ về Saigon để nghênh-tiếp quan Toàn-quyền Varenne, và nay mai ngài sẽ phải quan cai-trị Bary đến Singapour để đón quan Toàn-quyền mới.

Tòa tu thư của nha Học-chính Đông-pháp. — Theo nghị-định quan Học-chính tổng-trưởng ngày 14 octobre, MM. Maybon đốc-học trường Cao-đẳng Sư-phạm, thanh-tra các trường Sư-phạm, Lê-hữu-Phúc giáo học bực cao-đẳng tiểu-học Pháp-Việt đều cử vào việc soạn sách dạy chữ Pháp cho ba lớp dưới của bực Sơ-học.

Ban soạn sách quốc văn của tòa Tu-thư nay vừa mới làm xong quyển tập đọc của lớp Sơ-đẳng, giá tiền Nhà-nước bán là 7 xu một quyển.

CÁC RẠP CHỚP BÓNG

Kính cáo các ông chủ rạp chớp bóng và các nhà chiếu ảnh động các nơi, biết rằng, ở nhà chớp bóng « Cinéma Tonkinois » 13, phố hàng Quạt, Hà nội, có bán và cho thuê chương trình rất đẹp, rất hay, giá rất phải chăng.

Muốn hỏi thêm điều gì xin viết thư [illegible].

Thi các tiếng Đông-phương. — Ngày hôm qua, tại phủ Thống sứ đã bắt đầu mở kỳ thi các thứ tiếng Đông phương cho người Pháp ứng-thí. Hội-đồng do quan cai-trị Hockel công sứ Phú-thọ chủ tọa và các hội-viên thì có quan phó cai-trị Vinay tại phủ Toàn-quyền, MM. Vire tham-biện Thương-chính, Lê-hữu-Phúc giáo-học tiếng Việt-Nam tại trường Trung-học Albert Sarraut, Hàn-phẩm-Hiền thông ngôn tòa Đốc lý Hanoi.

Kỳ thi bậc độ nhất cấp có những bài này:

Quốc-ngữ dịch ra chữ Pháp

Con dê và con cáo

Một hôm cáo và dê cùng đi chơi với nhau. Cáo vốn tinh-ranh, dê thì thật-thà chẳng biết lo xa. Trời nắng, đường xa, hai con cùng khát nước quá, mà quãng đó chẳng thấy vũng nước nào. Mãi đến sau mới thấy một cái giếng sâu thẳm, hai con kéo rủ nhau xuống uống. Khi đã khỏi khát rồi, cáo mới bảo dê rằng:

Này anh ơi! Làm thế nào đây? Uống đã vậy, còn lên làm sao được? Thôi, anh hãy bước hai chân trước lên, vịn vào thành giếng, ngẩng cổ giơ sừng lên, để tôi leo lên lưng anh, bíu lấy sừng anh, trèo lên khỏi giếng, rồi tôi sẽ kéo anh lên sau.

Dê ta hấp-thấp tưởng thế là tài lắm, bảo cáo rằng:

Gớm! anh nhiều trí-khôn thật! Trời khéo cho anh được cái thông-minh hơn người; những như tôi thì chịu chết phen này.

Nói vậy rồi dê khom lưng ngẩng cổ cho cáo lên trước.

Cáo lên thoát được khỏi miệng giếng rồi, thây kệ dê ở lại, lại còn quái cổ lại mà nói chọc dê rằng:

Ví bằng trời phú tính cho anh cũng biết suy xét nhiều như bộ râu anh kia, thì anh đã chẳng nhẹ dạ mà xuống giếng này. Thôi! bây giờ tôi xin kiếu, anh hãy ở lại, cố gắng mà lên cho khỏi miệng giếng đi; tôi mắc dở có chút việc cần phải đi ngay, không có thì-giờ mà lôi anh lên được.

Thế là cáo bỏ mặc kệ dê đó, cáo đi!

Chữ Pháp dịch ra quốc-ngữ

Le clairon vient de sonner le réveil au camp de la garde indigène. Une cloche tinte à l'Eglise voisine. Dans le dinh du village le gong résonne.

La nuit n'a pas été très mauvaise, l'orage d'hier soir avait suffisamment refraichi la température, aussi a-t-on pu enfin dormir un peu. Mais la journée s'annonce comme devant être encore très pénible.

Dans les rues, bien qu'il soit encore grand matin. Il y a déjà foule. C'est jour de grand marché, c'est de plus la foire aux bestiaux. Enfin on approche du 15e jour du 8e mois jour de la fête des enfants.

Dans le bac qui fait le navette entre les deux berges de la rivière les marchands s'entassent pêle mêle, marchands de volailles, marchands de légumes, marchands de porcs: un vieil aveugle joue de la guitare.

Autour de la gare, se pressent pousse pousse, charrettes à bœuf, automobiles gigantesques, autos de toutes sortes, etc... etc...

Ngày hôm nay thi bực đệ nhị cấp. Bài quốc-ngữ dịch ra chữ Pháp như sau này:

Bàn câu: « May hơn khôn »

May là gì? Nhân gặp dịp may, không tốn công mà cũng làm xong việc. Khôn là gì? hễ cứ suy xét, dùng hết sức mà làm cho đến nơi. Vậy thì khôn là một lẽ quyết nhiên tự mình suy ra, mà may là một sự ngẫu nhiên ở ngoài đem đến. Người ta chỉ cậy có một phần óc khôn, để mà suy-xét mọi sự, chứ không nên lấy sự may làm chắc.

Phương-ngôn có câu rằng: « May hơn khôn, » chẳng qua là nhân một việc gặp may mà nói, chứ có phải là việc gì cũng kiêu-hãnh mà được đâu? Thế mà dân ta cứ trông vào phần may học tài thi phận, người học trò đỗ tại số trời; trông quả trông cây, người làm ruộng chỉ nhờ hòn đất; người đi buôn gặp cơn chợ đắt cho là ra ngõ gặp gái; người làm thợ gặp buổi công cao, cho là áo vải gặp hội, cho đến làm gì tiện lợi cho là buồn ngủ gặp chiếu manh. Thế là một sự lầm. Xét kỹ mà xem, khôn ăn người, dại người ăn, ấy là lẽ chung trên thế-giới. Vậy ta không nên trông cậy về sự may là phải, người đi học cố công luyện tập thì khi nên trời cũng chiều lòng, người làm ruộng cày cấy siêng năng, thì trồng cây có ngày ăn quả; người đi buôn suy lạng tính đồng thì chắc rằng một vốn bốn lãi, người làm thợ nghìn khôn trăm khéo, thì chắc rằng nghề nghiệp phải tinh. Xem như thế thì khôn hơn may thật.

HIỆU BÀO-CHẾ:
CHASSAGNE
59, Rue Paul-Bert, Hanoi
Có bán đủ cả các thứ thuốc
NÊN HỎI QUYỂN MẪU HÀNG (CATALOGUE) Ở ĐÂY

Tòa Thượng-thẩm. — Sáng hôm nay, tòa Thượng-thẩm đã xử những việc sau này:

Việc đánh nhau ở trước cửa nhà thờ. — M. Lê đình-Khoa làm thư-ký ở Ngân hàng Đông-pháp, nhà ở ngõ Nam-ngư nguyên có hỏi Mme Trần-thị-Châm, bán hàng khảm ở phố hàng Trống làm vợ. Con cả Mme Trần-thị-Châm mới có 13 tuổi, từ biết chuyện mẹ sắp sửa cải giá thì cứ khóc và can ngăn mãi không được. Ngày đầu năm nay Mme Ng-thị-Nhung tức Hàn Quý là chị em dâu với Mme Loan thấy thế, mới đưa đứa bé ấy đến nhà bà nhạc-mẫu cũ M. Khoa, để nhờ can ngăn hộ M. Khoa. Đến lúc Mme Nhung thấy câu chuyện không có kết quả, mới đe thuê du-côn đánh chết M. Khoa. Lại hôm sau ngày lễ cưới, M. Ng văn-Quý tức hàn Quý cùng với họ hàng cầm gậy đón ở cửa nhà thờ đợi khi tan lễ thấy Mme Trần-thị-Loan đương đi ra thì xúm lại sinh sự đòn đấy đánh bị thương, hiện có chứng chỉ của thầy thuốc. Tòa án Trừng trị Hanoi phạt [illegible] Nguyễn-thị-Chinh, tức Ba Đức, Ng[illegible] Vinh và Ng-thị-Năm tức Giáo Tiếp mỗi người 50 quan về tội đánh nhau và bắt phải liên đới với nhau bồi 1 đồng cho Mme Trần-thị-Loan và cho MM. Ng-văn-Quý, Vũ văn-Đăng, Ng-đình-Giám và Vũ-văn-Tết và tha Mme Nguyễn-thị-Nhung được trắng án. Bên nguyên đơn chống án. Nay tòa Thượng thẩm xét lại thì bác khoản án tha Mme Ng-thị Nhung về sự dọa thuê người đánh chết M. Khoa và phạt Mme Ng-thị-Nhung 100 quan bắt phải bồi 1 đồng cho M. Khoa. Còn các khoản án khác thì tòa Thượng-Thẩm y cả.

Bội tín. — Đặng-đình-Toàn tức Nhân là cu-ly xe có thuê một cái xe tay để kéo khách. Nhưng kéo được bao nhiêu tiền thì ăn tiêu cả, không có tiền trả tiền thuê mới bỏ xe ở đường lấy hết cánh gà so tơi và quần áo rồi cút mất. Tòa án Trừng-trị Haiphong tha cho tên ấy, Quan Chưởng-lý chống án, bày tỏ rõ ràng tội của tên ấy rồi xin phạt. Tòa Thượng thẩm bác cái án tòa Sơ-thẩm và phạt tên N án 6 tháng tù.

Chống cự người sở Thương-chính — Vì có người báo, lính Thương-chính đến khám nhà Trương-văn-Đích để bắt rượu lậu. Nhưng khi đến nơi, Trương-văn-Đích thấy gọi cả nhà, nhất định không mở rồi trễ họ gọi họ hàng và người nhà ra chống cự không cho vào khám. Lính Thương-chính phải vây mãi chung quanh nhà đợi mãi mới vào khám được và khi khám thì bắt được cơm rượu quả tang. Tòa án Trừng-trị Nam-định phạt Trương-văn-Đích 6 tháng tù, 500 quan về tội chống cự người sở Thương-chính và 500 quan về tội nấu rượu lậu, Trương đăng-Chân, Trương đăng-Liên mỗi tên 6 tháng tù 500 quan, Trương-đăng-Hồ, Trương đăng-Thương mỗi tên 1 tháng tù 500 quan, Trương-đăng-Y 1 tháng tù về tội chống cự người sở Thương-chính mà bắt Trương-văn-Tuy phải chịu trách-nhiệm phạt 500 quan là tiền phạt tên Đích về nấu rượu lậu.

Tòa Thượng-thẩm y án nhưng cho tội tù được án treo.

Muốn bán một cái xe ô tô « Ford » chạy còn tốt lắm. Đồ chữa và bánh thay đủ cả — Giá 400$. Hỏi tại bản quán.

Khánh thành hội Phúc-thiện trên Cầu-giấy. — Chủ nhật vừa rồi, hồi 4 giờ chiều, tại đền Voi-phục đã làm lễ khánh thành hội Phúc-thiện. Nguyên hội mới tậu được một khu đất rộng để làm nghĩa địa. Con đường đi thẳng vào đền hôm ấy có làm rạp kết lá hoa, và treo cờ, có phường kèn hội bản giáo ở làng Giang-xá, huyện Đan-phượng có đến cử nhạc cho thêm vẻ long trọng. Đến dự lễ ấy có quan phó sứ Rouan tỉnh Hà-đông, ông Piglowski chủ báo Indépendance Tonkinoise là danh dự hội trưởng, quan thương-tá tỉnh Hà-đông, quan phủ Hoài-đức và quan huyện Hoàn-long, cùng các đại biểu của các chi hội Hợp-thiện, Quảng thiện, vân vân. Thoạt đầu tiên M. Phúc là hội trưởng hội Phúc-thiện đọc một bài diễn văn cám ơn các ngài đã đến dự lễ. M. Piglowski có đáp lại khen hội-viên. Có mấy nhà có ống ảnh đến chụp, để kỷ niệm ngày lễ khánh thành ấy.

Một bà đàm góa bị ám sát — Báo *France-Indochine* có đăng rằng đêm hôm kia bà Chaffanjon là chủ chè ở Cát-trù gần tỉnh Phú-thọ bị ám sát. Hiện tòa án đã phái lên khám xét và truy nã kẻ thủ phạm. Việc này chưa rõ nguyên-ủy làm sao.

Khi nào được tin đích xác sẽ lại đăng báo sau.

Muốn bán một cái xe ô-tô « D. F. P. » 10 mã-lực, 4 chỗ ngồi còn mới, về phần máy móc xin đoan là rất tốt. Đèn điện, ăn điện chạy máy. 100 km hết 9 lít xăng. Giá định sau. Hỏi tại quán [illegible] Papperoux, 1 Rue Laubarède, Hanoi.

NƯỚC MẮM
HẢI-LỢI CÔNG-TY
Hanoi, Rue Jean Dupuis, nº 72
« Phố Mới số nhà 72 »
Sở chế-tạo tại Thanh-hóa
Vừa được giấy phong thí-nghiệm ở sở Nhà-nước, thứ phẩm-chất nước-mắm có phê rằng: Hàng thật tốt, ngon, chế đúng thể-lệ trong nghị-định ngày 21 Decembre 1916.
Giá bán 3$60 một thùng bán 18 litres « Tiền thùng tính ngoài »
Còn nhiều hàng ngon hơn cũng có thứ đóng chai nữa.
Có bán cả muối Nghệ.

L'ARRIVISEE
GIAN HÙNG GỚM GHÊ
Phim ảnh tâm đoạn rất hay
Chiếu tại
Rạp CINÊMA PALACE
Trong một tuần-lễ
Từ thứ tư 28 Octobre đến thứ ba 3 Novembre 1925

Tại hiệu BÀO CHẾ MONTÈS có bán:
CHLORATE DE POTASSE dùng làm pháo
L'ALUN de CHROME dùng để thuộc da
ACIDE FLUORHYDRIQUE dùng để đục thủy tinh
CARBONATE D'AMMONIAQUE et VANILLINE dùng cho các hàng bánh và kẹo.

Chớ cho trẻ ăn quả sấn mà khốn đấy. — Xưa rày đã từng nhiều nhà vô ý để cho trẻ ăn quả sấn và nhiều người hoặc vì đói khát ăn nhiều sấn quá, mà đến nỗi nguy hiểm đến tính-mạng hay uổng mạng cũng có; thế mà vẫn thấy thiên hạ không chịu chừa, một thứ đồ ăn biết rằng độc có thể chết được, mà bán vẫn bán, mua vẫn mua, ăn vẫn ăn, thì cũng lạ thật! Ngay hôm 24 vừa rồi đây, một đứa bé con tên là Trần-ngọc-Lưu, 4 tuổi, nhà số 62, phố hàng Than, bị ngộ độc, đem vào nhà thương cấp cứu, nhưng thương-hại thay, thằng bé vừa vào tới nơi đã bỏ mạng, không sao cứu được, suy xét ra thì đứa bé ấy chỉ vì ăn sấn mà đến nỗi thế.

Ta còn nhớ mới năm trước đây, một nhà kia thuộc miền Hà-đông, cũng chỉ vì ăn sấn mà đến nỗi một lúc chết luôn hai đứa con đã khá lớn và người bố cũng xuýt chết sau cứu mãi mới hồi, thế mà không biết làm sao thiên-hạ vẫn không chừa sấn.

Ta thường ai say sấn cứ cho uống nước tương hay nước mía thì cứu được, chẳng biết cách chữa ấy lý do làm sao, nhưng tục truyền có hiệu nghiệm lắm, vậy tưởng ta cũng nên nhớ lấy mà phòng, mà cách phòng cẩn thận nhất là bắt nhược cấm tiệt đừng cho mua quả sấn cho trẻ.

Ngạch Học-chính — M. Bạch-như-Ấp giáo học tập sự tại Nam-định theo như đơn xin, nay được nghỉ giả hạn một năm, kể từ ngày 1er Novembre 1925.

Cô Lê-cúc-Phương giáo học tập-sự được thăng giáo học bậc tám, kể từ ngày 1er octobre 1925.

M. Lê-da Dong có bằng Sơ-học, giáo học thí sai phụ tá nay được bổ giáo học thí sai tập sự.

Cái nạn của con nhà lao động. — Chiều hôm qua 26 octobre hồi quá 5 giờ một bọn thợ của hàng Aviat đương phá một cái nhà ở phố hàng Bông thợ nhuộm số 60 thì có một mảng tường lớn đổ xuống một người tên là Trương-văn Đậu 20 tuổi, quán làng Lệ-mật bên Gia-lâm bị gẫy chân phải. Người ta phải khiêng ngay vào nhà thương.

Trục xuất cảnh ngoại. — Hai người Trung-hoa tên là Yi-cui-Luong, Lée Heng Quay không có trú sở nhất định ở Đông-dương thì nay phải trục ra khỏi địa-hạt.

Sao lại bỏ xe đạp và ảnh ở đây? — Có một chiếc xe đạp, bốn cái ảnh và các giấy má vặt của người tên là Đỗ-đình-Cương trong ngõ Tân-hưng, thấy bỏ ở đường cái, nên đã đưa về sở Cẩm.

Ai có con lạc? — Đứa bé tên là Văn-Biên, 12 tuổi, nói là người làng Chuông (Hà đông), thấy lạc ở thành-phố thì đã đưa về sở cẩm Central, để đưa về quê quán nó.

Mẹ mìn chăng? — Một người ở Hà-nam tên là Son 20 tuổi, lên chơi Hanoi cùng, em gái tên là *Thái* 15 tuổi, có trình sở cẩm rằng em gái lạc đâu mất từ một giờ chiều hôm qua.

Số 31.

THỦY-HỬ

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Lư-tuấn-nghĩa trong lòng nghi hoặc, không hiểu sự thể ra thế nào, cứ băn-khoăn hỏi lai-lịch *Yên-thanh*. *Lý cố* nói:

— Chủ-nhân hãy thay áo, vào lễ từ-đường, xơi cơm lót dạ, rồi tôi sẽ xin giãi-bày, cũng chưa đã lấy chi làm chậm.

Lý-cố nhất diện sai người dọn cơm để *Lư tuấn-nghĩa* ăn. *Lư tuấn-nghĩa* vừa cầm đến đũa thì bỗng nghe cửa trước cửa sau có tiếng reo hò ầm-ĩ, hai ba trăm người công-sai ở đâu kéo vào.

Lư-tuấn-nghĩa kinh sợ mà ngẩn người ra, bị bọn công-sai bắt trói giải đi. Từ nhà cho vào đến trong dinh, chúng vừa giải vừa đánh.

Bây giờ *Lương trung-thư* ngồi giữa công-đường, đứng sắp hàng hai bên toàn-thị một giống đầu trâu mặt ngựa. Bọn công sai giải *Lư-tuấn nghĩa* vào đến trước sân, có *Lý cố* và *Giả-thị* quì ở bên cạnh.

Lương-trung-thư quát to lên mà mắng rằng:

— Nhà ngươi vốn là một kẻ lương dân ở đất *Bắc kinh* này, cớ sao lại đi theo đảng giặc *Lương sơn-bạc*, vào ngồi ghế thứ hai. Ngày nay định về làm nội-ứng để đánh *Bắc-kinh*, chẳng may bị bắt, còn nói chi được nữa!

Lư tuấn nghĩa bẩm rằng:

— Chúng tôi vì nỗi ngu-xuẩn, bị *Ngô dụng* ở *Lương sơn bạc* giả dạng làm ông thầy bói đến nhà, dùng lời ngon-ngọt mà dỗ hoặc, đánh lừa tôi đến *Lương sơn bạc*, rồi giam giữ tại đấy trong hơn hai tháng trời, bây giờ tôi trốn được về nhà, chứ thật không có ý gì dám làm phản. Xin đại-nhân đèn trời soi-xét cho.

Lương-trung-thư nói:

— Nhà-ngươi nói thế sao được! Nếu không thông-tình với đảng giặc *Lương-sơn-bạc* cớ sao lại ở đấy trong bấy nhiêu lâu. Hiện có tờ cáo trạng của vợ ngươi cùng *Lý-cố* đây, chẳng lẽ lại là không thực.

Lý-cố nói:

— Bây giờ chủ-nhân đã đến đây, chẳng thà cứ thú thật đi cho rồi! Hiện nay trong nhà còn có một bài phản-thi đề ở trên tường, đó là cái tang chứng đích-xác, bất tất phải nói chi nữa!

Giả thị nói:

— Không phải chúng tôi muốn hại ông, chỉ vì chúng tôi sợ liên-lụy. Cổ-nhân thường có câu rằng: « *Một người làm phản chín họ đều phải giết cả* ».

Lư tuấn-nghĩa quì ở dưới thềm, kể lể kêu oan. *Lý-cố* nói:

— Chủ-nhân không nên kêu oan, thật hay là giả, sự tình đã rành rành ra đó, chẳng thà cứ thú nhận ngay đi thì không đến nỗi phải chịu tra tấn khổ sở.

Giả-thị nói:

— Rành rành sự đã quả nhiên, còn chối sao được, nếu tự-nhiên vô cớ thì ai đem được ông đến chốn công-môn! Ông làm việc này, liên-lụy đến cả chúng tôi. Thịt da ai cũng là người, roi vọt khi nào biết nể. Chẳng thà ông thú nhận đi thì ông còn được giảm tội vậy.

Bấy giờ khắp trong quan nha, người trên kẻ dưới, đều có ăn lễ cả của *Lý cố*. *Trương* khổng-mục bước lên bẩm rằng:

— Tên này vốn là một kẻ gian giảo, nếu không tra tấn, khi nào chịu xưng!

Lương-trung-thư nói:

— Phải đấy!

Nói xong, truyền đánh. Bọn công-sai đứng hai bên vâng lệnh dạ ran-ran, đem *Lư tuấn nghĩa* vật ra giữa sân. Một trận thịt nát máu rây, trăm miệng không phân phải trái, *Lư-tuấn-nghĩa* đau quá, đã chết ngất đi đến ba bốn lần.

Sau *Lư tuấn-nghĩa* không thể chịu được, đành phải cắm phục dưới đất, thở dài mà than rằng:

— Quả nhiên trong cung mệnh ta không khỏi chết oan; thôi thì ta cũng liều nhận cho xong việc!

Trương khổng-mục lấy lời cung xưng, rồi đem cái gông tử tù nặng một trăm cân đóng gông *Lư-tuấn-nghĩa* giải vào đại-lao giam cầm. Mọi người trong phường phố, ai trông thấy cũng có lòng thương xót mà không nỡ nhìn.

Viên tiết-cấp coi ngục bấy giờ tên gọi *Sái-phúc*, nguyên người *Bắc kinh*, vì hắn thủ-đoạn cao-cường, cho nên người ta thường gọi là *Thiết-tí phụ*. *Sái-phúc* lại có một người em ruột tên gọi *Sái-khánh* làm tiểu-áp-ngục, xưa nay vẫn hay đeo một cành hoa, cho nên người ta thường gọi là *Nhất-chi-hoa*.

Khi giải *Lư-tuấn-nghĩa* vào trong ngục, viên tiết-cấp *Sái phúc* đang ngồi ở trên sập, người em ruột là *Sái-khánh* thì tay cầm cái côn đứng ở bên cạnh.

Sái phúc bảo *Sái-khánh* rằng:

— Em hãy đem tên tử-tù này giam vào một chỗ, để ta còn về nhà có chút việc rồi sau sẽ đến.

Sái khánh đem *Lư-tuấn-nghĩa* giam vào một chỗ, *Sái phúc* đứng dậy ra về. Vừa ra khỏi chỗ bức tường ngang thì gặp một người tay xách rổ cơm, hai hàng nước mắt dòng dòng chảy xuống.

Sái-phúc hỏi rằng:

— Cậu *Yên thanh* đi đâu đấy?

Yên-thanh sụp quì dưới đất, lã trã châu rơi mà thưa rằng:

— Dám xin tiết-cấp xét tình mà thương cho. Chủ-nhân tôi là *Lư* viên-ngoại ngày nay bị oan phải giam-cầm, chẳng có ai cơm nước trông-nom. Tôi đi hành-khất ở ngoài thành, kiếm được lưng cơm đem vào đây để chủ-nhân tôi ăn cho đỡ đói. Dám xin tiết-cấp xét tình mà . . .

Nói chưa dứt lời thì đã nức nở khóc mà nằm rạp ở dưới mặt đất. *Sái-phúc* nói:

— Ngươi cứ vào mà đưa cơm cho chủ ăn.

Yên-thanh lạy tạ, rồi xách rổ cơm đi vào trong ngục. *Sái-phúc* đi khỏi cái cầu thì bỗng gặp một người cái chào mà rằng:

— Dám bẩm tiết-cấp! có một ông khách ngồi trong trà-lâu chúng tôi, đang muốn đợi tiết-cấp đến để thưa chuyện.

Sái-phúc đi đến trà-lâu xem ai thì chính là viên đô-quản *Lý-cố*. Hai người cùng nhau thi lễ cái chào. *Sái-phúc* nói:

— Chẳng hay đô quản muốn hỏi tôi điều gì?

Lý cố nói:

— Chẳng dối giấu gì tiết-cấp, công việc của tôi, chỉ trông cậy ở trong tay tiết-cấp. Đêm nay nhờ tiết-cấp kết-quả ngay cho, tôi có năm mươi lạng vàng đây, xin dâng tiết-cấp, còn quan trên cũng đã chu-biện cả rồi.

Sái-phúc cười mà bảo rằng:

— *Lý* đô-quản không trông thấy viên đá ở trên chính-sảnh kia đã có khắc một câu rằng: « *Dân đen dễ lừa, trời xanh khó dối!* » Cái việc ông làm thật là tàn-ác quá lắm, đây tôi đã biết cả rồi. Ông chiếm-đoạt gia-tư người ta, lại lấy cả vợ người ta, bây giờ đem năm mươi lạng vàng cho tôi, thuê giết người ta. Sau này việc phát-giác ra, có đề hình quan tới đây thì tội ấy để cho ai chịu.

Lý-cố nói:

— Nếu tiết-cấp chê ít thì tôi xin đưa thêm năm mươi lạng nữa.

Sái-phúc nói:

— *Lý* đô-quản ơi! Ông đừng bàn-xin như người chặn cơm mèo nữa. Một ông *Lư* viên-ngoại có danh-tiếng ở đất *Bắc-kinh*, há chỉ đáng giá một trăm lạng vàng hay sao. Nếu ông muốn tôi thật lòng giúp ông thì phải cho tôi năm trăm lạng. *(Còn nữa)*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
ĐEO TAY
BỌC VÀNG
Máy mỏ neo,
15 chân-kính
Mặt đá kim
có chất dạ-quang
BẢO-HÀNH 20 NĂM
Giá..... 11 $ 50
BÁN TẠI HIỆU :
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert, — HANOI
2009

ALBERT MOREAU JEUNE
THỢ MAY
5, phố nhà Thờ Hanoi
Có lời khuyên để các bạn đương biết rằng, bản hiệu chuyên may đồ Pháp ang có đem theo rất nhiều các thứ, nỉ, ải thiết đẹp, thiết hợp thời-trang lối Kinh-lý Đại-pháp. (Parisienne s).
Quần áo cắt đo rất can-thận chắc chắn
Rất nhanh rất khéo
Bến 19 Octobre này sẽ khai chương

MỚI SANG
Chúng tôi mới nhận được da Box calf hiệu « Combe & fils » ở Pháp gửi sang đủ các màu rất đẹp.
Thực là thứ da tốt đã có danh tiếng, giá bán rất hạ.
Hỏi tại:
SOCIETE DES TANNERIES DE L'INDOCHINE
(Usine à Thụy Khuê (près Hanoi)

NHÀ BÀ-CHUÔNG
TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul Bert, Hanoi
Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc :
ABLENNOL
là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu
Chế toàn bằng chất: Santalol
chất: Salol
và chất: Urotormine
Giá 1 $ 80 một hộp

BỆNH LẬU
Thụt bằng thuốc LUGAR mà chữa lậu thì không gì hiệu bằng.
THUỐC THỤT LUGAR có nhiều chất quý ở loại thực vật, trị trùng lậu thì chóng quá ; mà nhất là chữa không cần-thận nó nặng lên thì THUỐC LUGAR dùng nhẹ lắm.
THUỐC THỤT LUGAR không có mùi gì cả ; giá dụ ống tiểu tiện thấy nóng hay khó chịu mà dùng ngay thuốc đó, thì lậu có gần phát ra cũng tịt hẳn.
Hễ muốn giữ không mắc bệnh lậu, thì giao hợp xong rồi, dùng ngay THUỐC THỤT LUGAR.
Cứ thấy đau ống tiểu tiện thì trong một ngày thụt 3, 4 lần.
Thụt xe, để thuốc trong ống tiểu tiện độ 4, 5 phút, rồi sẽ nắn nắn ống đó.
Trước khi thụt thì phải nhớ tiểu tiện đã, 2, 3 giờ xong rồi lại tiểu tiện nữa.
Trong khi lậu thì nên uống, thuốc SANTAL MARY và thụt THUỐC LUGAR thì dầu bệnh nặng thế nào cũng phải tiêu diệt.
Thuốc thụt Lugar. : : 1 $ 75
Thuốc Santal Mary. : : 1 $ 00
Bán tại nhà bào chế CHASSAGNE số 59 phố Paul Bert. Hanoi.

Lịch năm 1926 của bản quán? — Xin kính-cáo để các nhà đại công-thương trong nước, ai muốn thừa lịch sang năm thì xin kịp đến bản-quán mà chọn các kiểu vẽ, kẻo chậm ra thì các kiểu vẽ đẹp người ta tranh hết mất.

Sau đây bản-quán xin thử in ngày mồng một Tết ta sang năm ra làm mẫu để các ngài xét thì đủ biết lịch của bản-quán rõ ràng tiện lợi hơn các thứ lịch khác là thế nào :

Giá lịch của bản-quán bán như sau này :

Từ 100 trở lên..... 0 $ 35 một
Từ 11 đến 99..... 0 40 »
Từ 1 đến 10..... 0 45 »
Liền cước..... 0 20 »

Các ngài ở xa, muốn mua lịch tường, nên rủ nhau mua chung cho nhẹ tiền cước thì hơn.

Ai muốn hỏi gì, xin cứ viết thư về cho ông Quản-lý nhà in bản-quán như sau này :

M. Nguyễn-văn-Thanh
61-63 Rue du Coton, Hanoi

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Các hội kỷ-niệm. — Tối thứ năm 15 octobre trước, hội-đồng khánh-tiết đã họp để ấn-định chương-trình về ngày hội Đình-chiến năm nay, đại-khái như sau này :

Ngày thứ hai 2 novembre

Hồi 8 giờ rưỡi sáng, quan Đốc-lý, các ông hội-viên thành phố, hội cựu chiến-binh, hội Quân-công bội-tinh và học sinh các trường công đến đặt vòng hoa ở đài kỷ-niệm trận-vong, ở tháp kỷ-niệm những người có công binh đất Bắc-kỳ và mộ những nữ cựu chiến-binh táng ở nghĩa-địa phố Hải-dương.

Ngày thứ ba 10 novembre

Hồi 12 giờ bắn súng đại-bác ; có lẽ năm nay sẽ dùng một chiếc tàu đi tuần của sở Thương-chính để bắn đại bác.

Hồi 21 giờ có cuộc rước đèn khởi-hành từ trại Linh Bourgeois qua phố Paul Bert, dừng lại ở trước cửa Hôtel du Commerce, rẽ ra phố Harmand, phố Poilier, dừng lại ở trước tòa Đốc-lý, phố Rondony, phố Galliéni, dừng lại ở trước sở Giám-binh, phố Amiral Courbet, phố Félix Faure, phố Brière de l'Isle, phố Paul Bert, dừng lại ở trước cửa Hôtel de l'Europe và Teston, phố Amiral de Beaumont, dừng lại ở trước cửa hàng Café du Théâtre, phố Amiral de Beaumont nữa, phố Bonnal, phố Lanessan, phố Clémenceau, đi vòng quanh chỗ Ngã sáu, phố Maréchal Joffre, phố Paul Bert, về trại lính. Đám rước sẽ có pháo kèn lính khố-đỏ cử-nhạc.

Ngày thứ tư 11 novembre

Các đình thợ và những phố lớn đều treo cờ tam tài.

Hồi 6 giờ rưỡi có lễ cũng bắn một hồi đại-bác ; — 7 giờ điểm binh ; — 7 giờ rưỡi, các trò chơi vật của người bản-xứ và trò xe đạp như năm ngoái ; 10 giờ lễ cầu hồn ở nhà thờ chánh, có phường kèn bình lại cử nhạc.

Đến buổi trưa không có trò vè gì cả thì M. Feutrier bàn rằng nên điều đình với hội đua ngựa để mở cuộc cho công chúng vào xem không lấy tiền. Quan Đốc-lý Paquin cũng biểu đồng-tình và muốn xin thành-phố một số tiền để làm giải chiến-thắng cho thêm trọng-thể. Việc này còn đợi ý-kiến của hội-đồng hội Cerle sportif Haiphonnais họp vào ngày 8 novembre sau, có thể nào rồi mới ấn-định vào chương-trình.

Buổi tối, hồi 19 giờ, thắp đèn xếp ở các phố chính ; — từ 20 giờ đến 22 giờ chớp-bóng ở bãi lấp sông Bonnal xế cửa hãng tàu biển Chargeurs Réunis trông ra ; — 20 giờ rưỡi thắp đèn điện ở nhà Hát ; — 21 giờ đốt cây bông ở bãi lấp sông Bonnal.

Chết đuối. — Hồi 10 giờ rưỡi sáng ngày 24 trước ở cầu Sáu-kho có một người là Mahamed Awad 26 tuổi là thợ-thề một chiếc tàu rồng đậu gần đấy kéo dây giúp một chiếc sà-lan thì chẳng may lăn xuống sông chết đuối. Xác người ấy chưa tìm thấy ở đâu cả.

Đứt dây điện. — Vào khoảng 17 giờ ngày thứ bảy ở đường Courbet tự-nhiên đứt một quãng dây điện rơi xuống đất. May lúc ấy không có người đi qua vướng phải, sở máy đèn đã cho người lại chữa ngay lập tức.

Chớ tham rẻ tiền. — Thành-thoảng thành-phố ta lại có bọn đi bán rao các thứ cao, nhung, sâm, quế, giá rất rẻ, mà sự công hiệu của các vật bán ấy cũng theo tiền không ra gì, nếu ai tham rẻ thì thường mua phải của giả. Bảo rằng như thế là bọn kia chủ tâm đi lừa, nhưng thiết tưởng giá mình không mua thì ai lừa được.

Ngày hôm qua ở phố Đường cát cũng có một chàng trẻ tuổi, vận quần áo cộc, nói năng rất lễ phép, vào nhiều nhà giảm bớt một cặp nhung, nói rằng vì đi xa lỡ tiêu tiền nên vật qui đem đi làm quà cho bà con mà phải bán để lấy tiền chi dụng. Chẳng biết rồi sau có ai mua không, nhưng xem chừng bần đồ vào nhiều nhà rồi mà không ai mua cả.

Giới thiệu sách mới. — MM. Trần-văn-Thược và Ng-xuân-Sơn lại mới xuất-bản sách Luận-lý độc bản dùng dạy trong các lớp Sơ-đẳng, dày 100 trang, có 25 bài tất cả, giá bán 0 $ 30, in tại Đắc-lợi Ấn-quán, vậy xin giới-thiệu cùng độc-giả.

Nạn xe cộ. — Hồi 7 giờ sáng thứ bảy trước, một chiếc xe chở hàng của M. Lassihi đi đến Quan-khẩu thì va phải chiếc xe tay hiệu P. P. H số 2825 bị gãy cả hai càng và rách mất miếng mui xe.

Hồi 18 giờ rưỡi chủ-nhật ở trước cửa rạp chớp bóng Gaumont ở phố đầu cầu có chiếc xe nhà của Mme Phạm-thị-Kế ở An-dương và phải chiếc xe đạp của M. Liễu-đình-Sử ở Hà lý. Không việc gì đến người, chỉ chiếc xe nhà bị hư hại ít nhiều.

Gái ra ngoại châu. — Ngày hôm qua lính cảnh-sát Lát được 20 tên ăn mày đi quanh trong thành-phố thì 4 đứa về sở Cẩm để giải ra ngoại châu.

Bắt trộm. — Ng-thị-Tâm 40 tuổi, nhà ở An-biên trình sở Cẩm rằng ngày 23 trước, bị mất trộm nhiều quần áo đáng giá 7 $ 50.

Bị chém. — Ngày hôm kia con trai M. Lépine bị con chó của M. Colle ở phố Félix Faure cắn phải thì ngày hôm qua con chó ấy đã phải đưa vào sở thú-y để xét.

Giải vào tòa án. — Ng-v-Mịnh 19 tuổi làm phu ở Quan khẩu can việc ăn cắp tuổi lá ; Ph-v-Đỉnh 34 tuổi làm cu-ly nhà ở Kiến-nghĩa (Kiến-an) can việc đánh tên Vũ-v-Dung bị thương ; Phạm-ngọc-Thạch 34 tuổi làm nhà buôn, nhà ở Gia viên (Ngô-Bí-chia) và Bùi-thị-Nên 25 tuổi làm phu ở Quan-khẩu can việc đánh tên Ng-thị-Nỗ bị thương đều phải giải vào tòa án để xét.

Nạn ô-tô. — Hồi 9 giờ rưỡi sáng thứ sáu trước, ở đầu đường phố Verdun rẽ ra Quan-khẩu có người thuyền-chài tên là Trần-thị-Hồng 35, tuổi chạy qua đường bị chiếc xe ô-tô số C. 5.218 của viện quan-ba trị Dépôt des Isolés ở Haiphong là M. Renault va ngã gãy tay. Thị Hồng đã đưa vào nhà thương chữa thuốc, nhà xét ra là lỗi tại thị, nên hai bên đã điều-đình thỏa-thuận.

Nạn xe đạp. Cũng ngày hôm ấy vào hồi 11 giờ, một bà cụ quán ở Nam-định tên là Đặng-thị-Tý 63 tuổi, đi đến gần phố Chợ sắt thì gặp xe đạp của người nấu bếp Vũ-văn Bái nhà ở phố Chasseloup đi lại va ngã. Bà cụ bị xây xát cánh tay và đầu gối chân phải.

Đánh nhau. — Ng-v-Hường làm nghề thợ gặt ở phố Đường-cát, Ng-thị-Phương bán hàng rong và Ng-thị-Tuyết vô nghề-nghiệp đều có đơn thưa là đã đánh lộn nhau.

Cuộc đá bóng. — Chủ nhật hôm kia ở bãi lấp sông Bonnal có cuộc đá bóng thi do hội Le Radium và La Flèche được các nhà thiếch tế thao đi xem đông lắm. Kết cục đến 1 giờ cuối hội La Flèche được Le Radium một văn.

NAM-ĐỊNH

Con lợn. — Đêm 10 rạng 11 vừa rồi, tên Đỗ-như-Khi tức Khai, 18 tuổi, và tên Trần-văn-Cao 34 tuổi cùng nhau vào nhà Ng-văn-Khanh, thừa lúc gia đình ở phố Vị-xuyên, đem trộm mất một con lợn đã khá lớn, chủ nhà vẫn định nuôi cho béo để phiên chợ sau đem bán lấy tiền tiêu. Khi chủ nhà biết thì chúng đã tếch xa rồi, tưởng rằng đành chịu không sao thay nhưng tên Cao nó ra tận Cảng ngờ ra tên trộm đó, hôm sau đem lợn ra chợ bán được 13 đồng ngồi hàng đánh chén cả ba nhau rồi tiêu nhập ngôn xuất, hai cậu khoe mãi cái tài đem lợn hôm qua. Có người nghe được chuyện, báo cho người mất lợn hay, lập tức người mất lợn đi trình Cảm, cho tất hai tên ra cẩn hỏi thì chúng phải hà thật cả đầu đuôi, nên đều đã bị giam để xét.

HÀ-ĐÔNG

Án mạng. — Vừa rồi ở tỉnh Hưng-hiếu ở phố thường-tín Hà-công mới xảy ra một việc án mạng. Nguyên bà su ở chùa Bổ-đà-đem được 11 tiền định đến tháng sau thì khởi công chữa chùa. Hồi 7 giờ sáng hôm ấy, có 4 người lạ vào định xin đàm, nhân thấy trong chùa vắng cả, chỉ có một mình bà su, chúng mới chẹt ma khảo của. Bà su tức là các số tiền hom trăm bạc để ở trên tủ, chúng phá tủ lấy bạc, kéo nhau ra về, còn bà su thì đã chết ngất ở trong buồng và nhờ rỉ vào mồm. Không ngờ trong khi chúng bỏ đi thì bà su có kêu được vài tiếng người làng đi ngoài nghe được, chạy vào báo lý-trưởng. Lý-trưởng ra tới cửa, vừa gặp 4 đứa đi ra, hỏi thì nó nói là vào xin đem chữa chùa. Lý-trưởng vô-tình, cứ đi thẳng vào, trông thấy cái tủ phá vỡ, đoán chừng là 4 đứa ra nhân chùa vắng mà lấy trộm, vội vàng chạy ra đó quan người đuổi theo bắt, bắt được một đứa. Sau vào đến trong buồng, mới biết là bà su bị nhốt rồi vội mở cửa và đã ngất nơi cuốt rồi. Lý trưởng gọi tên dùng thổ lý lên trình quan phủ, quan phủ ra hỏi thì tỏ đã thú nhận và cắn đi bắt cả ba đứa kia là người ở bên hạt phủ Khoái-châu Hưng-yên.

QUẢNG-YÊN

Đánh nhau chí mạng. — Một người cai Kiểm lâm phải đi đi Đồn-vàng (Hưng-hóa) vì sự nước độc, nên cho vợ con xuôi Hải-phòng, nhưng lỡ tàu, nên phải đợi chuyến tàu sau. Chẳng biết có hiềm thù hay không, một người đội đoan lại phá hòm khám, thành ra đồ bèn đánh nhau để đời. Anh đấm cũng đau, anh đá cũng già, rồi mang nhau lên cẩm. Người ta nói rằng sự Thương-chính có vài người cai đội lộng quyền, những nhiễu dân sự lắm. Chẳng phiên chợ nào là họ không ra khám thùng lục bỏ. Ai không nhanh chân, nhanh tay là bị đánh đập. Còn các thuyền mắm Cát hải lên ăn chợ mà không được phép riêng của các thầy là bị ngăn trở không được bốc mắm lên bờ. Vậy xin báo cùng quan trên xét xem, nếu thật thì nên trừng trị đi cho.

X lai cảo.

PHÚ-THỌ

Cướp. — Đêm 23 octobre ở vạn Mỹ hạ, làng Đồng-lương, huyện Cẩm khê, có một đám cướp rất lạ, bọn nó ở đâu lại không rõ, nhưng lúc gần tới nhà khỏ chả thì đốt đuốc gọi cổng nói là có việc quan, người nhà không biết lực hư thế nào, thấy có người cầm đuốc gọi cổng thì ra mở, bắt ngờ chúng ập vào trói ngay anh mở cổng lấy, rồi kéo ngay vào trong nhà vơ vét cho sạch, quần áo, vải lụa, các đồ vật và mở hòm rương ra lấy hơn 60 đồng rồi đánh người chủ nhà phải một bên mắt bị sưng lên. Hiện nay phải rắm nhà thương điều trị, chưa hỏi được người chủ rõ ràng, còn bọn cướp ấy tẩu thoát đi đâu rồi mà các chức dịch tìm nã ra thế nào chưa rõ.

Xạc trời sông. — Sáng chủ nhật vừa rồi, ở bến Vật người ta trông thấy một cái xạc trời ở ngoài sông chương to gần bằng con bò nằm ở trên mấy cây chuối, lại có một đông quần áo xanh đỏ ở trên bụng hình như là người Thổ người Khạch gì ấy.

LẠNG-SƠN

Có lẽ đánh rơi ở đâu. — Vừa rồi M. Delair là chủ hiệu vận tải ô-tô, có đơn thưa người *chauffeur* tên là Phạm-văn-Đam, cầm may ô-tô số T. 1900 và người *chauffeur* phụ là Fou-Va, về việc ngày 16 octobre, trong khi cho xe chạy đường Long-châu sang Lạng-sơn, đã ăn cắp hay để cho người ăn cắp mất hai cái *pa-li* và hai gói quần áo của mấy người hành khách lấn đi xe trước.

Người ta ngờ rằng hoặc có đứa kẻ cắp nào thông lưng với người *chauffeur* trèo lên toa sau xe ô tô mà tay chàng, vì rằng cái cành cần toa sau thấy rơi ở đường cái và một cái va-li với một gói quần áo tại tay ba người Khách với một người đàn bà đương chia nhau ở quãng đường Nam-quan — Long châu.

Việc này hiện còn đương xét.

VIỆC TRUNG-KỲ

QUẢNG-BÌNH

Hoàng thường huy-chương. — Vì việc đưa con nít chết trôi ở cầu Lượng sơn, thuộc phủ Quảng-trạch, đã đăng kỳ trước đó, nay quan trên xét kỹ ra tuổi ông trợ giáo Hữu-Quốc cũng có dự vào đôi-chất, nhưng kỳ thực chính là thị Tấn đã gia tay cứu vớt. Nhưng là gì kể thôn-cảo, thấy đi đu phải tiền, chớ có mong gì. Sau khi cứu người thoát nạn thời ông phó-mạc cho ai, nên lão mới không biết là chính người đàn bà đã can-đảm như thế. Nay cả xét ra đích-trang là thị-Tấn cứu vớt, nên đã có nghị-định Quan Toàn-quyền thưởng một cái đanh-dự-ngân hội tinh nặng nội.

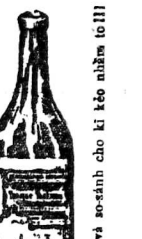
Đàn bà được thưởng huy-chương mà lại không đúng cách lo cách cay trường cũng là có vậy.

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tái thứ ba 27 Octobre 1925
TAM MỸ TƯƠNG TƯ
Truyện sư bà gái mới chồng
Làm cho mất tiếng, mà hồng đào-điên

Tối thứ tư 28 Octobre 1925
ĐỨC BÀ THƯỢNG NGÂN
Tích này có luyện tiếng mười-ta, tiếng quan-hóa. Nữ nhất là lúc cao vì châu bà giáng trần, trông rất là uy-linh.

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo hình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc vẽ những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có trí khôn thì không ai có thể tin được!
Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to!!!

Ngày mùng 7 tháng năm, niên-hiệu Khải-định thứ ba, tòa Nội-các phụng lời chân phê rằng :
Chiếu nay đại được phòng chế MONTÈS qui dâng, có chế nên một thứ rượu bổ để tăng ngự dùng qua rất hay, đáng nên gia thưởng, trước lục phê thị giữ cho qui được-phòng chế-tăng để tỏ lòng thành-giả.
Khâm-Chỉ.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bán-xứ già, trẻ, đều dùng được cả ! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được ! *Giá bán rất rẻ: 2 $ 25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò-chơi cho trẻ-con, lại kê những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Tràng-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

NHÀ CHO THUÊ
Có nhiều
GIAN NHÀ MỚI LÀM ĐẸP ĐẸP
Ở phố Hà-lý (Rue de la Marine)
ở Haiphong cho thuê.
Hỏi tại :
Sở CRÉDIT FONCIER DE L'INDOCHINE ở Haiphong, nhà số 2 phố Brière de l'Isle (Vườn hoa Jules Ferry)

GRANDS MAGASINS RÉUNIS
PHỐ PAUL-BERT. — HANOI
HẢI-PHÒNG — NƯỚC HOA
MẤY THỨ GIÁ HÀNG
Da liếc dạc hai cạnh, 28 c/m. . . . . 5 fr. 50
Dao cạo, lưỡi trũng lòng, toàn thép, bao da bóng . . . 15 fr. 00
Lược bằng écaille đen, 19 c/m . . . . . 5 fr. 50
Nước hội tóc Le Secret du Sorcier . . . . . 4 fr. 50
Phấn Hyalomel, đủ các hương thơm . . . . . 9 fr. 75
Thuốc đánh răng Odan I . . . . . 3 fr. 25
Xà-phòng Le Faune. Một hộp 3 bánh . . . . . 2 fr. 50
Xà phòng Mon Favori. Một hộp 10 bánh . . . . . 16 fr. 00
Tarifs postaux N° 40

CÔNG-TY THUỐC-LÁ AN-ĐÊ-RI
(Société des Tabacs Algériens)
THUỐC-LÁ CHÍNH HIỆU
« MONDIA »
mỗi bao 20 điếu, bao lịch-sự
CÓ GỬI ĐI CÁC TỈNH
Một trăm (100) gói thuốc cuốn rồi, 8 $ 50 cả tiền cước gửi đi các nơi và tiền hòm
CÔNG-TY XUẤT-CẢNG VIỄN-ĐÔNG
(Compagnie d'Exportation d'Extrême-Orient)
C. E. D. E. O.
14, Phố hàng Vôi — HANOI
ĐỘC-QUYỀN ĐẠI-BIỂU BÁN THUỐC-LÁ ẤY

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NGHĨA-Ô

Vì thương loạng-mạch hay vì bất-cẩn. — Hồi 4 giờ sáng chủ nhật trước, nhân dân đang ngủ yên, bỗng nghe tiếng kêu rầm-ĩ, trống mõ liên hồi, tế ra phát hỏa tại một nhà kia ở phố Khách, ai nấy hồi-hoàng phi cứu; nhưng ngặt vì ngọn lửa bốc lên dữ quá, mà chỗ ấy nhà ở lại cất chật, nên thoáng một cái lửa bén suốt các nhà từ chỗ suối ra đến đường mới, từ chỗ chùa tàu ra tới trường học, mười tám nóc nhà cả thảy, không đầy giờ đồng-hồ, đều bị ngọn lửa cuốn sạch-sành-sanh, đồ đạc chẳng chạy được gì cả, thiệt hại khá to. Nhưng may không việc gì đến người.

Được lúc đang cháy, gió lại lồng lộng, ngọn lửa tại đi, chứ không đưa sang dãy phố bên kia đường, nên dãy phố bên ấy đều thoát cả; nếu không thì còn hại to.

Nhiều người thấy trận cháy này, lại ngờ rằng hay tại mới đào cái giếng ở gần chợ, mà đoạn thương long mạch hay chạm phải con hỏa mà đến nỗi gây nên trận cháy ấy chăng. Chết nỗi cái mê tín của người ta mới lạ thời làm sao! Nhà lửa cẩn giữ chẳng cẩn thận, gây nên tai vạ, lại đi đổ lỗi cho vu-vơ, thì cũng nực cười thật.

Việc Nam-kỳ

SOC TRANG

Dị đoan. — Chiều ngày 2 Octobre 1925, tôi đi vòng theo chân-thành, tôi 7 giờ tối, đi tới trước tiệm cầm tên khách Thiêm-Cai, bán đồ nữ-trang và hàng Bắc, hiệu Cảnh-Thiên, chồng là khách Phước-kiến, vợ là người Trung-kỳ tôi thấy cửa tiệm đóng sớm, lại trong tiệm có tiếng ồ ngáo, tánh tò mò mạch, tôi liền vô coi cha biết việc chi.

Khi vô tới, thấy có một người ngồi tại bộ ván gõ, đưa gợ ngáp, đầu đội khăn nhiễu điều trên bàn kê đó, có để nhẫn, mắng cầu, nước trà, và thỉnh thoảng đèn đồ lòm, có chủ tiệm đương ngồi vái lạy, tôi tới người đến coi ở có chủ tiệm cầu thổ-địa, kẻ trở địa nhập xác lên đồng, chừng chủ gia xong rồi, mới hỏi chủ gia cầu ta có sự chi cầu làm sao, mà kêu réo địa chay đến không kịp, (phải mà bị người xâm-mập ù nữa), có chủ tiệm nói: nó phụt, vì chồng tôi lác rầy sao không lo làm ăn, cứ thế theo gai tơ, lại cờ ý không ra tô-nữa, kể-em chuyện rầy rà với tôi hoài, chẳng rõ ý chi vậy, xin địa chỉ giùm có thể chỉ trừ được chăng? Địa bèn cười, mà nói rằng nếu Địa giúp được vợ chồng hoà thuận hết đi đêm theo gái ơ nữa, thì thưởng Địa vật chi, (coi bộ Địa hảo ngọt dạ), có chủ nói nếu hành việc thì nếu chẹ, xôi và gà luộc trả lễ, Địa nói không được, chưa đủ lễ, phải có cỗ nha phiến cùng tổ mới đủ lễ, vì Địa và bộ hà của Địa ưa nha-phiến lắm, có chủ rõ, không hề hấn, xong việc muốn cùng tổ mấy hộp, lòn cũ giờ Địa biểu rằng chủ giúp ổi mau có mới tường. Bà vong đến tay tử, chủ gia cho mỗi người xát đỏ-vong bước vô, tôi thấy rất ngộ hình ôm, cạc, lỗ mãi cũng theo gồng ông Đỏ-vong thật, khi cầu Bộ vong lên, Địa bèn biểu đi do coi ý chủ có chủ tiệm sắc bảy giờ không mấy cùng có chủ tiệm, lại không sợ sư-tử Hà đông nữa, rồi giúp Địa trở xong tôi được thưởng có ổ sơn nghĩa nữa. Đỏ-vong liền thăng đi một lát trở về nhập xác, cô cười hà hà hà hà hà hà, Địa hỏi Đỏ-vong đi đo xét thế nào trở về cười hoài, Đỏ-vong nói phải có lễ trước mới nói, có chủ liền đem 2 hộp nha-phiến hai tượng để dùng cho Đỏ-vong liền nói, nếu muốn cho chủ tiệm ở nhà, và vợ chồng hoà thuận, lo buôn bán làm ăn thì phải nghe lời dạy mới được. Có chủ tiệm nói xin vâng lời, Đỏ vong nói: chủ gia phải bỏ tánh sư-tử, chớ nghe tương, rồi lừa gái nào còn to, có sắc lịch, tánh nết cho đáng bực sư-tử thứ nhì cưới về làm bé, rồi hiệp lại bỏ buộc cho gắc, thì chủ chẳng tệm một là thương mê vợ nhỏ, lại 2 sư-tử rất dữ, phải bỏ tánh cũ cứ ở nhà lo buôn bán và nhịn nhục thì gia đạo hoà. Có chủ nói thưởng kế chi, chớ kế ấy có không chịu, vì sợ lâu ngày chủ mê vợ nhỏ, bỏ thiếm rồi tính sao. Địa nói nếu không chịu thì thôi, chớ tánh chủ hảo ngọt, mà không kiếm bánh ngọt cho chủ ăn, làm sao chủ chịu ở nhà.

Rồi Địa và Đỏ-vong thăng, hai người xát lấy 2 hộp thuốc bỏ túi, ra về nói rằng: lối ta cũng không y theo kế dạy biển, nên không thành, còn lễ vật cứ thâu.

Có chủ tiệm nói dã tốn công lay, còn tốn của mà không xong chi hết, rất tức lắm. Huê, Hí hí!

P. E. T. B.

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul Bert, Hanoi

Trong những độ khí nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.

Mắc bệnh ghịp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.

Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc là

Cachets du Docteur Rascol

0$ 60 một ống sáu cachets

MUỐN TRỪ CÁC BỆNH SỐT RÉT VÀ CÁCH NHẬT, BỆNH SỐT RÉT RÙNG NÊN DÙNG THUỐC

QUINOFORME

hoặc ống, hoặc viên

Tại tất cả các thuốc địa Pháp toàn dùng một thứ thuốc này.

Gửi bán tại tất cả các nhà bào-chế

Nhà chế thuốc LAUBOIL, 25 31, Rue Philippe de Girard — PARIS

NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, gầy mòn, nhức là con gái, những người đã mới khỏi, hàng người bị ngã nước mới nên dùng thuốc:

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính hay mấy đọt.

Giá tiền 1$ 80

Nhà Ban-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập tự năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Trang-tiền (Rue Paul Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

Giây nói số 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI:

ELIXIR HISTOGÉNIQUE *Thuốc nước . . . .* Giá: 1$25

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE *Thuốc hạt . . . . .* Giá: 1.25

Đều là thuốc bổ để trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phổi rất hay. Người làn trẻ con đều dùng được cả.

DÉPURATIF RIBAL. *Thuốc tẩy huyết và tiêu độc (ta thường gọi là thuốc lọc máu) trừ các bệnh đau xương đau mình, mụn mọc ở mặt, trứng cá, v. v. . . .* Giá: 1$30

SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống một thìa to . . . . . .* Giá: 1$25

Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản hiệu xin trả lời ngay.

NƯỚC HOA HIỆU L. T. PIVER

Nước hoa Floramy . . . . 0$95

Nước hoa Pompéia. . . . 0.95

Nước gội đầu Pompéia . 0.65

GIÁ HẠ NHẤT Ở BẮC-KỲ NÀY

Bán tại nhà Bào-chế CHASSAGNE

Số 59, phố Paul-Bert, Hanoi

PURGATIF LE ROY

Thuốc-xổ hiệu LE ROY

là thuốc của quan thầy ngoại-khoa LE ROY bào luyện chế ra hơi năm 1708.

Từ năm ấy tới bây giờ, thì thuốc ấy càng ngày càng hay lắm, danh truyền khắp cả thế giới, nhất là trong mấy xứ nóng nực.

Thuốc PURGATIF ROY dùng uống mỗi người chừng một hoặc hai viên, các chứng rất là hiệu nghiệm. Uống

CON THUỐC VIÊN LE ROY đó. Khi trong bụng đã bức-rức, ăn uống không tiêu, thời đã đau bụng thì uống nó hay lắm.

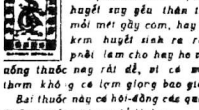
Ở Saigon, thì tại hiệu thuốc ông SOLIRÈNE

và bào chế sư hạng nhất, thứ lắm. Không chỗ nào khác có.

Tại PARIS, thì tiệm ở Rue de Seine, số 51

LE ROY

C. J. BONNET

là hiệu to lụa tốt hơn cả

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu.

Trị bệnh mất máu, khi huyết suy gầy thân thể mỏi mệt gầy còm, hay ưa kem huyết sinh ra rán phát lạm cho hay ho nên uống thuốc nay rất dễ, vì có mùi thơm không có lợm giọng bao giờ.

Bài thuốc này có hội-đồng các quan Thầy-thuốc chuẩn-chỉ là hay.

Ấy là:

Thuốc nước bổ huyết

MAI BỘ 1$ 80

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa, xưng da dầy, đau dạ dầy, ăn không ngon, ngủ không yên, khé tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc:

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai: 1$ 10

Có bán tại: Nhà Ba chuông, Hanoi

HIỆU BERTHUIN

Ruợu mùi chính-hiệu Marie-Brizard

(LIQUEURS MARIE-BRIZARD)

Uống ruợu mùi, phải trọn thứ chính-hiệu:

Anisette Marie Brizard
Cacao Chouao Marie Brizard
Curaçao orange ou blanc Triple sec
Cherry Brandy
Peach Brandy
Fine Pale Brandy
Rhum Charleston supérieur

TOÀN LÀ THỨ RƯỢU NGON VÀ BỔ

THẾT KHÁCH RẤT LỊCH SỰ!

Bán tại: L'U.C.I.A. Haiphong và khắp các nơi

TENTEZ LA FORTUNE

ouvrez lui votre porte

VỚI 15 QUAN, QUÍ-KHÁCH CÓ THỂ ĐƯỢC

500.000 quan

Muốn được thế, thì mua

Một cái vé PANAMA có rút số

Đồng 15 quan tức đầu rồi về sau đúng làm 16 tháng mỗi tháng 2) quan, theo như luật ngày 12 mars 1900 thiệt là chắc chắn cho người mua.

Theo đúng số đầu thì qui-khách chắn nay được một số và được dự ngay cuộc rút số kỳ cho đến khi số mình được trúng thì thôi. Mỗi PHIẾU PANAMA được trúng thì được liền từ 500.0 0 cho đến 1.000 quan, hay là về sau cũng được hoàn lại 400 quan.

Thiệt là một sự để dành rất chắc chắn và lời nhiều

Có đến 200 triệu quan về số được trúng số

Mỗi kỳ rút số các ngài lại nhận được bản kê những số trúng không mất tiền. Mỗi năm có 4 kỳ rút số vào những ngày:

15 FÉVRIER, 15 MAI, 16 AOUT và 15 NOVEMBRE

Muốn dự cuộc số số thì xin gởi ngay 15 quan đến nhà

BANQUE NOUVELLE, 8, Rue Papère, MARSEILLE (France)

LE GARAGE BOBILLOT

VIENT DE RECEVOIR

Sa superbe 10 cv SUÈRE 5 places

Compteur-Montre Amortisseurs aux 4 roues. Pneus 775×145

PRIX: **26.500** francs

Sa mignonne 8/10 cv ARIÈS

Ses Super-Culasses pour Citroën 5 cv et 10 cv

(Essais gratuit sans engagement)

7, Boulevard Bobillot — HANOI

© Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc Tân-Văn

Le Gérant: NGUYỄN VĂN-LUẬN

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)